herpy

SKILDPADDER

Egyptian Tortoise

Testudo kleinmanni

Testudo kleinmanni er slægtens mindste landskildpadde: en lys, højrygget ørkenskildpadde på 10-13 cm fra kystområderne i Libyen, Egypten og det sydlige Israel. Den er dagaktiv, ren planteæder og kritisk truet i naturen. Pasningen kræver tørre, lune forhold hele året, ingen vinterhvile og fuld adskillelse fra andre skildpadder.

Familie: Testudinidae Tidligere navn: *Testudo werneri* Udgivet 16. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**10-13 cm** total længde inkl. hale
Vægt	**150-300 g**
Levetid	**20-50 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Jordboende**
Biotop	**Ørken og halvørken**
Sværhedsgrad	**Erfaren**

PASNING

Min. terrarie	**105 × 50 × 30 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**20-28 °C**
Hotspot	**32-36 °C**
Temperatur, nat	**15-20 °C**
Luftfugtighed	**40-60 %**
Vand	**Vandskål**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-zone 3
Kost	**Planter**
Holdes	**Enkeltvis, parvis eller i gruppe**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kønsmoden	**60-120 mdr.**
Kuldstørrelse	**1-4 æg**
Kuld pr. år	**1-3**
Inkubation	**80-120 dage** ved 30-33 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks I**
EU-bilag	**Bilag A**
IUCN	**Kritisk truet (CR)**

Arten står på CITES liste I og i EU-bilag A. Køb, salg, udbud til salg og kommerciel udstilling kræver derfor som udgangspunkt et EU-certifikat for det enkelte dyr (forordning 338/97, art. 8 og 10). Certifikaterne udstedes af Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV). Spørg styrelsen, før du køber, sælger eller udstiller, og sørg for, at certifikatet følger dyret. Arten står ikke på de danske lister over dyr, som private ikke må holde (bekendtgørelse nr. 1261 af 17.11.2015 og nr. 686 af 31.5.2023).

Om arten

Testudo kleinmanni er en lille, højrygget skildpadde med et skjold i sandfarvet gul, ofte med et grønligt skær. Pladerne på rygskjoldet (carapax) har mørkebrune kanter, men midten er uden den mørke plet, som kendetegner *Testudo graeca*. Hos ældre dyr kan den mørke farve forsvinde helt. Bugskjoldet er lysegult, oftest med to mørke, V-formede tegninger på de midterste plader, som hos *Testudo marginata*. Hoved og ben er lyst elfenbensgule. Lårene har ingen sporer, halen har ingen hornspids, og forbenene har meget store, overlappende skæl, også hos nyklækkede unger. Den bageste del af bugskjoldet er bevægelig hos begge køn.

Alle mål i teksten er skjoldlængden. Hannerne er 9-10 cm og hunnerne op til 13 cm, enkelte op til 15 cm. Hunnerne vejer op til omkring 300 g og hannerne omkring 150 g. Hannen er slankere, har en længere hale og et mere aflangt skjold, men ikke det indadbuede bugskjold, som hannerne har hos de øvrige arter i slægten.

Arten blev beskrevet i 1883 af Louis Lortet og er opkaldt efter Édouard Kleinmann, som indsamlede typeeksemplaret. Formen fra Negev, der en overgang blev regnet for en selvstændig art (*Testudo werneri*), adskiller sig ikke genetisk og regnes i dag for samme art.

Udbredelse og levested

Testudo kleinmanni findes langs Middelhavets sydkyst i det nordøstlige Libyen (Cyrenaica), det nordlige Egypten, det nordlige Sinai og det sydlige Israel (det nordvestlige Negev). Den lever højst omkring 120 km fra kysten. Forekomsten i Tripolitanien i det vestlige Libyen er ikke sikkert dokumenteret, fordi dyrene dér kan være sat ud af mennesker.

Arten er kritisk truet (CR) på IUCN's rødliste. Levestederne i Egypten er næsten ødelagt, og kun få spredte bestande er tilbage. Indsamling til handel og tab af levesteder er de største trusler. I en kort periode kom omkring 2.800 dyr, ca. halvdelen af den dengang kendte bestand, i handlen.

> **Oprindelig udbredelse:** Libyen, Egypten og Israel.

LEVESTED

Testudo kleinmanni lever i ørken og tørre steppeområder nær kysten: kompakt sand og grus, spredte sten, lave, sandede tørre flodlejer, krat og salte kystenge. Nedbøren er meget lav, omkring 50 mm om året. Vinteren er mild og fugtig: dagtemperaturen falder i gennemsnit ikke under 17-18 °C, og nætterne er 9-10 °C. Om sommeren stiger temperaturen til omkring 45 °C.

Dyret er aktivt det meste af året. Om foråret, når ørkenen grønnes og blomstrer, er maden mest rigelig. I den kolde tid er det mest fremme midt på dagen, i den varme tid morgen og aften, og resten af dagen holder det sig i skjul under buske eller i gnaverhuler. Fra juni til august graver det sig ned i fire til otte uger, afhængigt af vejret, og i meget kolde nætter graver det sig kort ned. Hvad dyret æder i naturen, er ikke dokumenteret.

Pasning

TERRARIET

Testudo kleinmanni er en lille skildpadde med store krav til forholdene. Udendørs hold i Danmark kan ikke anbefales: arten holdes i et åbent skildpaddebord, et terrarie eller et opvarmet drivhus eller vinterhave. Længden skal være mindst 8 gange og bredden 4 gange skjoldlængden af det største dyr. Til en hun på 13 cm giver det omkring 105 × 50 cm, og større er bedre, især til en gruppe. Sidevæggene skal være omkring 30 cm høje. Et bord, der kan deles i to, gør det let at holde hanner og hunner hver for sig.

Bunden er en blanding af omkring 60 % lerholdig jord og 40 % sand i et lag på 5-10 cm, så dyret kan grave sig ned. Stil en potteplante til skygge, flade sten at klatre på og et tørt skjul i hver ende. En lav, bred skål med frisk vand skal altid stå fremme. Rengør skålen dagligt.

Arten skal holdes helt adskilt fra alle andre skildpadder. Den er meget følsom over for fremmede sygdomsorganismer, og kontakt med andre arter giver alvorlige luftvejs- og tarmparasitproblemer, som hurtigt kan blive dødelige for et så lille dyr.

TEMPERATUR

Angivelserne for lufttemperaturen svinger fra 17-24 °C til 30-35 °C om dagen. Højere er ikke bedre: over 30 °C falder aktiviteten, og i naturen graver dyret sig ned i varmen. Hold luften på 20-28 °C om dagen med en solplads på 32-36 °C under en varmelampe, målt med et infrarødt termometer. Solpladsens temperatur er et skøn ud fra klimaet og de øvrige *Testudo*-arter, så dyret selv kan vælge mellem varme og kølige steder.

Om natten slukkes lamperne, og temperaturen må falde til 15-20 °C, men ikke lavere. En svag varmemåtte under en del af bunden kan være nødvendig om natten. Arten skal ikke i vinterhvile, fordi vinteren er mild i udbredelsesområdet, og en sommerdvale som i naturen er svær at efterligne sikkert. Den holdes derfor aktiv hele året ved moderat temperatur.

Læs mere: Varme og temperatur Læs mere: Vinterhvile og årstider

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Luftfugtigheden er ikke dokumenteret for arten. 40-60 % passer til et tørt kystklima med fugtige vintre, og bordet skal have en tør og en let fugtet ende. Hold jorden tør, ikke våd, og skift fugtigt materiale ofte. Til drikke og bad bruges en lav skål; små dyr bades kort i lunkent vand, så de drikker.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

LYS OG UVB

T. kleinmanni er dagaktiv og har brug for kraftigt, hvidt lys og en varm solplads. Angivelserne svinger fra et svagt fuldspektrumrør kombineret med D3 i foderet til kraftig UVB som hos andre ørkenarter. Det sikre valg er UVB som til *Testudo hermanni*: et T5-rør eller en kraftig UVB-pære til ørkenarter (Ferguson-zone 3, omkring 10-12 % UVB) over solpladsen. Glas og plast mellem lyskilde og dyr stopper UVB. Skift lyskilden efter producentens anvisning, fordi UVB-udbyttet falder, længe før lyset går ud.

Lyset tændes 12-14 timer om dagen om sommeren og lidt kortere om vinteren.

Læs mere: Lys og UVB Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

FODER

T. kleinmanni er planteæder. Kosten skal være fiberrig, proteinfattig og kalkrig og bestå af vilde urter, græsser, blade og blomster. Mælkebøtte og kløver er de bedste. Frugt hører ikke til; en lille bid tomat er det højeste. Grønt fra butikken er kun et supplement. Undgå planter, der kan være sprøjtede.

Sigt efter langsom vækst, og undgå overfodring. I naturen er maden knap i store dele af året, og for meget foder giver knoldet skjold og nyreskader, ligesom for meget protein. Drys kalk over foderet, og lad en sepiaskal ligge fremme, så dyret selv kan gnave af den. Uden UVB skal kalktilskuddet indeholde D3 og gives dagligt. I naturen æder dyret også snegleskaller og æggeskaller for kalkens skyld. Vand skal stå fremme hele tiden.

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Arten er dagaktiv og rolig og graver sig gerne ned i bunden. Den er usædvanligt stemmebegavet for en skildpadde: Begge køn laver lyde, og hannen kurrer under parringen som en due. Håndtér dyret så lidt som muligt, og støt altid under bugskjoldet. Et fald er farligt for et så lille skjold.

Dyret tåler artsfæller og kan holdes enkeltvis, i par eller i en lille gruppe, men må aldrig komme i kontakt med andre arter. Hold gerne kønnene adskilt uden for parringstiden, så hunnerne får ro. Giv flere skjul, og undgå at flytte dyret rundt.

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Hannen har en længere hale og et mere aflangt skjold end hunnen, som er større. Alderen ved kønsmodenhed er usikker: Angivelserne svinger fra omkring 5 til 8-10 år. Hannerne er voksne ved 9-10 cm og hunnerne ved omkring 12-13 cm. Brug kun udvoksede, raske dyr i god foderstand til avl.

PARRING

I naturen ses parringen i marts. I fangenskab parrer dyrene sig om foråret og igen fra august til november. Hannen cirkler om hunnen og stanger hendes skjold, men bider ikke. Han kalder med åben mund, og parringen varer ofte 20 minutter eller mere. Hunner, der bærer æg, vækker ikke hannens interesse; i pausen efter en æglægningsserie bliver hannerne igen interesserede.

ÆGLÆGNING OG KULD

Hunnen graver en 3-5 cm dyb rede i sand eller løs jord og lægger fra marts og april og frem. Hun lægger oftest ét æg ad gangen, af og til to, og store hunner op til fire samtidig. Der går tre-fire uger mellem lægningerne, indtil hun har lagt 4-5 æg, og derefter følger to til fire måneder uden æg. En hun kan nå op til tre kuld i en sæson. Æggene er aflange, omkring 32 × 23 mm, og vejer 7-9 g. Giv hunnen mindst 5 cm dyb, løs sandjord; selv 2-3 cm er nok til, at hun lægger.

INKUBATION

Æggene lægges i en rugemaskine på overfladen af vermiculit eller sandjord og begraves ikke. Luftfugtigheden skal være 70-80 %, men den er ikke kritisk. Ved 30-33 °C klækker æggene efter 80-120 dage; i naturen kan det gå på 70 dage. Udviklingen er uregelmæssig: Den er langsom den første måned til seks uger og tager derefter fart, og der kan gå op til tre måneder, før

noget kan ses. Efter at ungen har åbnet ægget, bliver den i det i nogle dage, til blommesækken er optaget. Kønnet afhænger af temperaturen, men grænserne er ikke dokumenteret for arten. 30 °C giver formentlig hanner og 33 °C hunner, som hos *Testudo graeca*.

OPDRÆT AF UNGER

Ungerne er 28-30 mm lange og vejer 4-7 g. De drikker næsten med det samme fra en lav skål og æder tørrede mælkebøtteblade inden for et døgn. Hold dem i en overdækket, ventileret bakke med en svag varmekilde i bunden, en solpladslampe over og køkkenrulle som bund de første uger. Derefter flyttes de til en mindre udgave af de voksnes bord. Kost og temperatur er som hos de voksne.

Sundhed og typiske fejl

Arten er følsom over for smitte og får hurtigt alvorlige symptomer. De hyppigste problemer skyldes pasningsfejl eller smitte:

- Luftvejsinfektion og tarmparasitter efter kontakt med andre skildpadder. Kræver dyrlæge, og dyret skal isoleres.
- Knoldet skjold ved for meget foder, for meget protein og for lidt kalk.
- Nyreskader ved for meget protein.
- Knoglesygdom ved for lidt UVB, D3 eller kalk.
- Udtørring ved for høj varme uden adgang til vand og køligere steder.

Karantæne af nye dyr er vigtig. Er dyret sløvt, taber det sig, har det udflåd fra næsen eller æder det ikke i et par uger, skal det til en dyrlæge med krybdyrerfaring.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.